

УДК: 330.3
JEL: D92, E22
ORCID ID: 0000-0002-3642-170X
DOI <https://doi.org/10.17721/tppe.2023.46.8>

Мартинюк Л.А., к.е.н., доц.
КНУ імені Тараса Шевченка
Кінах А.А., економіст
martynyuk_l@ukr.net
kinakh.anhelina@gmail.com

ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ АГРОСЕКТОРУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ (НА ПРИКЛАДІ КОМПАНІЇ «КЕРНЕЛ»)

Визначено сутність поняття «інвестиційний потенціал», його роль та значення в процесі мобілізації внутрішніх та зовнішніх інвестиційних ресурсів для успішного функціонування та розвитку підприємства. Розкрито ключові чинники впливу на формування інвестиційного потенціалу підприємств агросектору України в умовах воєнного стану.

Проведення діяльності в умовах війни спричинило зменшення обсягів капітальних інвестицій агропідприємствами на 27 % порівняно з 2021 р. Аграрний бізнес зазнав чи не найбільших втрат серед усіх галузей економіки, що безперечно позначилась на можливостях акумулювання ресурсів для здійснення інвестиційної діяльності.

Проаналізовано особливості формування інвестиційного потенціалу на прикладі компанії «Кернел», яка є провідним виробником та найбільшим експортером соняшникової олії в Україні. На основі аналізу фінансової звітності встановлено, що у 2022 фінансовому році компанія отримала значні збитки через неможливість експортувати продукцію звичними логістичними маршрутами. Зазначено, що при формуванні інвестиційного потенціалу компанія використовує як внутрішні ресурси (нерозподілений прибуток), так і – зовнішні (кредити та ресурси зовнішніх інвесторів).

З метою оцінювання інвестиційного потенціалу компанії використано метод розрахунку інтегрального показника та здійснено його порівняння з еталонним значенням. Методика розрахунку базується на застосуванні різних груп показників оцінки фінансового стану. Отримане значення розрахованого показника за 2022 р. значно гірше еталонного (за 2021 р). Основними причинами цього є значні ризики та проблеми, що перешкоджають нормальному функціонуванню компанії, а саме: логістичні проблеми, втрата критичної інфраструктури, виробничих запасів, погіршення їх якісних параметрів, кредитні ризики та ризики контрагентів. На основі застосування скоринг-аналізу визначено основні напрями мінімізації ризиків.

Ключові слова: інвестиційний потенціал, інвестиційна діяльність, капітальні інвестиції, оцінювання інвестиційного потенціалу, інтегральний показник, групи фінансових показників, види ризиків, напрями мінімізації ризиків.

Постановка проблеми. Одним з основних завдань діяльності вітчизняних підприємств як в умовах воєнного стану, так і в післявоєнний період є необхідність підвищення конкурентоспроможності шляхом розробки ефективних стратегій розвитку. Успішна реалізація цих стратегій передбачає проведення детальної оцінки

інвестиційного потенціалу підприємства, що дозволить виявити внутрішні, зовнішні можливості для досягнення цілей та визначити необхідні ресурси і потужності. Ефективність інвестиційного потенціалу визначає стан виробництва, рівень його техніко-технологічного оснащення, можливості структурної перебудови економіки та розв'язання соціальних і екологічних проблем. Розвиток економіки країни вимагає збільшення інвестиційного потенціалу підприємств, що дасть змогу залучати додаткові інвестиційні ресурси. Однак, складні умови на ринку капіталів у країні ускладнюють ефективне управління інвестиційним потенціалом через вплив багатьох факторів, що його формують. Виявлення особливостей формування інвестиційного потенціалу підприємства дозволить створити основу для ефективного його управління.

Аналіз останніх публікацій. Проблема формування, оцінювання, управління інвестиційним потенціалом вітчизняних підприємств загалом, та підприємств агросектору, зокрема, є невід'ємною складовою досліджень зарубіжних та вітчизняних науковців. Серед останніх досліджень слід виділити праці В.Ільчук [6], Ю.Лупенко, О.Захарчук [11], В.Федорак [17], що присвячені аналізу стану та проблемам розвитку інноваційно-інвестиційної діяльності АПК. Значна увага дослідженню методичних підходів до оцінки інвестиційної діяльності та формуванню індикаторів діагностики інвестиційного потенціалу сільськогосподарських підприємств приділяється такими вченими, як Н.Козяр [9], І.Крамаренко [10], Т.Мацибора [12]. Теоретичні дефініції поняття «інвестиційний потенціал» розглядаються в роботах І.Бережної [1], А. Жулавського [4], В.Здреник [5].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. В умовах сучасних викликів, спричинених військовою агресією росії, коли ринкові умови ведення бізнесу швидко змінюються, фінансова стійкість та платоспроможність підприємств є дуже низькою, а законодавча база постійно зазнає змін та потребує суттєвого вдосконалення, важливим є забезпечення гнучкого підходу до формування інвестиційного потенціалу, що вимагає окремого наукового пошуку.

Метою даної статті є аналіз факторів, що впливають на інвестиційний потенціал і механізм його формування, а також обґрунтування шляхів вдосконалення та реалізації інвестиційного потенціалу підприємств агросектору на прикладі діяльності компанії «Кернел».

Методика дослідження ґрунтується на застосуванні як загальнонаукових, так і специфічних методів. Так, методи системного аналізу, логічної абстракції використано для розкриття змісту понятійного апарату; методи економіко-статистичного аналізу, а саме, графічний та табличний – для подання результатів дослідження; скоринг-аналіз – для формування основних напрямів підвищення ефективності інвестиційної діяльності досліджуваної компанії

Виклад основного матеріалу дослідження. Науковий інтерес щодо дослідження поняття «потенціал» нараховує майже столітню історію. У вітчизняній економічній літературі можна досить чітко виділити три підходи до визначення сутності інвестиційного потенціалу підприємства: ресурсний, цільовий (відтворювальний) і результативний. Представники ресурсного підходу стверджують, що потенціал – це

сукупність усіх видів ресурсів необхідних для функціонування підприємства [13]. Відповідно до цільового або відтворювального підходу, інвестиційний потенціал визначається як сукупність ресурсів, які призначені для довгострокового вкладення з метою досягнення цілей щодо відтворення господарської діяльності підприємства. Представники результативного підходу акцентують увагу на результативності діяльності підприємства.

Об'єднання сучасних концепцій [1,14,16,19] щодо сутності та змісту інвестиційного потенціалу підприємства дозволяє визначити його як комплекс інвестиційних ресурсів, поєднаний з можливостями, засобами та умовами їх залучення й ефективного використання в інвестиційній діяльності підприємства.

Інвестиційний потенціал є вирішальним фактором економічного зростання та збільшення інвестиційного капіталу як на рівні держави, регіону, так і, безперечно, кожного підприємства. Інвестиційна діяльність на будь-якому рівні передбачає вкладання інвестиційних ресурсів та здійснення практичних заходів з реалізації інвестицій.

За даними Мінекономіки, загальний обсяг капітальних інвестицій підприємств України у 2022 р. склав **409660,0 млн грн**. Провідні сфери економічної діяльності за обсягами освоєння капітальних інвестицій: *промисловість* – 30,8 %; *сільське, лісове та рибне господарство* – 12,6%; *транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність* – 12,1%; *оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів* – 9,0%; *державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування* – 8,9 %; *будівництво* – 8,0 %; *охорона здоров'я та надання соціальної допомоги* – 4,3 %; *інформація та телекомунікації* – 4,1 %; *операції з нерухомим майном* – 3,5 % [8].

Динаміка капітальних інвестицій в агропродовольчі сектори України у 2022 р. порівняно з 2021 р. характеризується спадом їх загальних обсягів: *сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг* – на 27%; *рибне господарство* – на 33,1%. Лісове господарство та лісозаготівлі, навпаки, продемонстрували дещо позитивну динаміку. Зростання по цьому виду діяльності становить 3,53 % [3].

Ключовими чинниками, які впливають на формування інвестиційного потенціалу підприємств агросектору є володіння майже 25% світових чорноземів, їх висока родючість, лідируючі позиції у світі щодо експорту зернових, соняшникової олії. Відкриття ринку землі відкрило широкі можливості для вітчизняних інвесторів. Відповідний закон передбачає поступове впровадження ринку землі: 1) з 1 липня 2021 року с/г землі можуть купувати лише фізичні особи-громадяни України, не більше 100 га в одні руки; 2) з 1 січня 2024 року це право отримають також і юридичні особи-резиденти; при цьому площа придбаної земельної ділянки не повинна перевищувати 10 тис. га. До позитивних ефектів земельної реформи можна віднести розширення інфраструктури та матеріально-технічного забезпечення господарств; розвиток переробної промисловості; розвиток малих фермерських господарств, а також виробників багаторічних культур; зменшення обсягів неофіційного обробітку землі. Основними перешкодами залучення інвестицій у вітчизняний агросектор є

брак якісної інфраструктури, труднощі при укладанні угод щодо купівлі-продажу землі, відсутність достовірної інформації про певні земельні ділянки у електронних реєстрах, легкість доступу до таких реєстрів тощо [18,20].

Сьогодні розгортання повномасштабної війни є головною проблемою реалізації інвестиційного потенціалу та новим фактором, що має значний вплив на рівень ділової активності та інвестиційний клімат в Україні. Так, за результатами експертного дослідження, проведеного Європейською Бізнес Асоціацією, показник індексу інвестиційної привабливості України у першому півріччі 2022 р. впав порівняно з 2021 р. на пів пункту та становив 2,17 балів із 5 можливих (це найнижче значення з 2013 р.); у другому півріччі значення показника продемонструвало незначне відновлення – до 2,48 балів, що виявилось співставним з його значенням у 2020 р., у розпал активної фази пандемії Covid – 19. Не зважаючи на значні труднощі, 99 % компаній, які входять до складу Асоціації, планують продовжувати вести бізнес в Україні, а 63% з них збираються здійснювати внутрішні інвестиції, навіть, в умовах воєнного часу. Однак, тільки 17 % вважають, що новим інвесторам буде вигідно заходити в Україну [7].

Загалом, повномасштабна військова агресія росії проти України очікувано займає провідне місце серед факторів, які негативно впливають на інвестиційний клімат та перешкоджають реалізації інвестиційного потенціалу як на макро-, так і на мікрорівні. На думку Б. Данилишина, крім вищезазначеного, проблемами реалізації інвестиційного потенціалу є: слабкість державних інститутів, що призводить до недостатнього захисту прав інвесторів, порушення принципів ринкової конкуренції та підвищення корупційних ризиків; нерозвиненість внутрішнього ринку, що знижує зацікавленість інвесторів у розвитку бізнесу на території України; недостатньо ефективне використання потенціалу банківської системи для забезпечення фінансової підтримки реального сектору; нерозвиненість вітчизняного фондового ринку [2].

В умовах посилення зовнішніх та внутрішніх загроз, компанія «Кернел» прагне стабілізувати свою діяльність, забезпечити альтернативні шляхи експорту та розвивати виробничі потужності сільського господарства, щоб у найближчі декілька років її продукція зайняла одне з ключових місць на світовому ринку та забезпечила гідні позиції у глобалізованій економіці.

За останні 5 років «Кернел» набула статусу найбільшої вертикально-інтегрованої компанії України. Свідченням цьому є інвестиції розміром майже 1 мільярд дол. США в нові проекти та проекти M&A в Україні шляхом залучення фінансування на зовнішніх ринках (єврооблігації та банківські кредити) та реінвестування прибутку, отриманого в Україні. Компанія належить до провідних світових виробників та є найбільшим експортером соняшникової олії у нашій країні, її продукція поставляється у понад 80 країн світу [15, 24].

У 2022 фінансовому році «Кернел» отримала дохід у розмірі 5 332 млн. дол. США, що на 5% менше порівняно з аналогічним періодом 2021 р. через зниження обсягів продажу соняшникової олії та шроту, що була спричинено труднощами експорту

продукції з України в березні-червні 2022 року. Основні показники діяльності компанії подано в табл.1.

Таблиця 1.

Ключові показники компанії «Кернел» за період 2021-2022 рр.

тис. дол. США

	2021	2022
Виручка	5,594,800	5,331,545
Чистий прибуток за МСБО 41	133	13
Собівартість реалізованої продукції	-4,821,872	-4,691,973
Валовий прибуток	905,928	652,572
Прибуток від операційної діяльності	689,293	90,667
(Збиток)/Прибуток до оподаткування	537,974	-43,481
Прибуток за період	505,722	-40,700
Чисті грошові кошти (використані)/згенеровані операційною діяльністю	459,842	-305,464
Чисті грошові кошти, використані в інвестиційній діяльності	-205,143	-293,689
Чисті грошові кошти, створені /(використані) у фінансовій діяльності	-48,053	472,869
Загальний чистий грошовий потік	206,646	-126,284
Загальна сума активів	3,996,579	4,185,612
Оборотні активи	574,040	447,625
Необоротні активи	1,712,855	1,662,456
Поточні зобов'язання	916,815	2,238,186
Довгострокові зобов'язання та забезпечення	1,130,858	261,205
Власний капітал	2,219	2,219
Загальний капітал	1,948,906	1,686,221

Джерело: [23].

Результати проведеного аналізу свідчать про ефективну діяльність підприємства у довоєнні часи. Проте, станом на 2022 р. компанія отримала значні збитки через неможливість реалізувати готову продукцію обмеженими логістичними шляхами. Також стрімке збільшення поточних зобов'язань ускладнює фінансовий стан «Кернел». Однак, компанія має привабливі перспективи для інвестиційних вкладень у майбутньому: попит на її продукцію є значним, і подальше розширення виробництва або технічне оновлення в даній галузі є цілком обґрунтованими.

Джерела формування інвестиційного потенціалу компанії «Кернел» включають як внутрішні, так і зовнішні інвестиційні ресурси. Внутрішні інвестиційні ресурси включають власний капітал та нерозподілений прибуток; зовнішні – кредиторську заборгованість та інвестиції зовнішніх інвесторів.

Основним джерелом формування інвестиційних ресурсів підприємства є зовнішні інвестиційні ресурси, представлені у вигляді кредиторської заборгованості. За останні роки значення цього інвестиційного ресурсу збільшилось на 123,64%. Така тенденція має негативний вплив, оскільки збільшує залежність підприємства та розвиток його діяльності від зовнішніх кредиторів.

Внутрішні інвестиційні ресурси складають 43,85% від загального обсягу і тільки у 2019 р. їх величина була більшою, ніж зовнішні інвестиційні ресурси. Власний капітал практично не змінювався протягом 2020-2022 рр. Нерозподілений прибуток переважає серед внутрішніх інвестиційних ресурсів; спостерігається позитивна динаміка його росту до 2021 р., після чого відбулось зменшення у 2022 р. Загальний обсяг інвестиційних ресурсів збільшився на 70,57% протягом 2019-2022 рр. [21, 22, 23].

З метою оцінювання інвестиційного потенціалу компанії нами використано метод розрахунку інтегрального показника та порівняння його з еталонним значенням. При визначенні інтегрального показника найкраще використовувати групи показників оцінки фінансового стану. Проведений аналіз кожної з груп показників дозволить зробити висновок про загальну інвестиційну привабливість «Кернел» та оцінити його фінансовий стан.

Застосування даного методичного підходу передбачає наступну послідовність проведення розрахунків.

1. Необхідно сформулювати групи показників, які характеризують та впливають на інвестиційний потенціал та привабливість компанії (табл.2).

Таблиця 2.

Показники оцінки фінансового стану компанії «Кернел» за період
2021-2022 рр.

Показники	2021	2022
Коефіцієнти рентабельності		
Рентабельність продукції за валовим прибутком	0,19	- 0,14
Рентабельність продажу	0,09	- 0,01
Рентабельність активів	0,13	- 0,01
Рентабельність власного капіталу	0,26	- 0,02
Показники ефективності		
Оборотність активів	2,45	2,11
Прибуток на одного працюючого (тис.дол.)	44,93	3,98
Виручка на одного працюючого (тис.дол.)	497,05	521,52
Коефіцієнти ліквідності		
Коефіцієнт поточної оцінки	2,49	1,13
Коефіцієнт критичної оцінки	0,36	0,43
Оборот матеріально-товарних запасів	14,52	4,92
Коефіцієнти фінансової стійкості		
Коефіцієнт заборгованості	0,51	0,60
Коефіцієнт фінансової автономії	0,0011	0,0013
Коефіцієнт довгострокової фінансової незалежності	0,58	0,15

Джерело: розроблено авторами на основі [22, 23].

2. Еталонним значенням для кожного з цих показників є дані за 2021 р., тобто використано найкраще значення кожного показника, досягнутого підприємством протягом останніх років. Далі потрібно стандартизувати усі показники, порівнявши

дані за 2022 р. (фактичне значення) з 2021 р. (еталонне значення). Для показників стимуляторів, що перевищують значення еталону або для дестимуляторів, що мають краще значення, ніж еталону, ставиться ранг 1, в іншому випадку – 2. Після цього розраховується стандартизований показник шляхом множення рангу на коефіцієнт чутливості. Коефіцієнти чутливості були визначені експертним методом з урахуванням особливостей підприємства та аналізу показників фінансової діяльності «Кернел» (табл.3).

Таблиця 3.

Стандартизація показників

Показники	Коефіцієнт чутливості	2021	2022	Ранг	Стандартизований показник
Коефіцієнти рентабельності					
Рентабельність продукції за валовим прибутком	1,45	0,19	- 0,14	2	2,90
Рентабельність продажу	1,15	0,09	- 0,01	2	2,30
Рентабельність активів	1,2	0,13	- 0,01	2	2,40
Рентабельність власного капіталу	1,2	0,26	- 0,02	2	2,40
Показники ефективності					
Оборотність активів	1,4	2,45	2,11	2	2,80
Прибуток на одного працюючого	1,25	44,93	3,98	2	2,50
Виручка на одного працюючого	1,35	497,05	521,52	1	1,35
Коефіцієнти ліквідності					
Коефіцієнт поточної оцінки	1,45	2,49	1,13	2	2,90
Коефіцієнт критичної оцінки	1,35	0,36	0,43	2	2,70
Оборот матеріально-товарних запасів	1,2	14,52	4,92	2	2,40
Коефіцієнти фінансової стійкості					
Коефіцієнт заборгованості	1,35	0,51	0,60	2	2,70
Коефіцієнт фінансової автономії	1,35	0,0011	0,0013	1	1,35
Коефіцієнт довгострокової фінансової незалежності	1,3	0,08	0,15	1	1,30

Джерело: розраховано авторами.

3. Наступним кроком необхідно розрахувати інтегральну оцінку за кожною групою показників за формулою [4]:

$$I_i = \sqrt{\sum_{j=1}^m (k_{ij})^2}, \quad (1)$$

де I_i – інтегральний показник і-тої групи,

k_{ij} – стандартизований коефіцієнт за j-тим показником і -тої групи,

m – кількість j-тих показників і-тої групи.

Після розрахунку для кожної групи отримуємо інтегральні показники, представлені в табл.4. Далі потрібно визначити інтегральний показник

інвестиційного потенціалу підприємства як середньоарифметичну величину за формулою:

$$I_{\text{INT}} = \sqrt[n]{\prod_{i=1}^n I_i}, \quad (2)$$

де I_{INT} – інтегральний показник інвестиційного потенціалу підприємства,
 n – кількість груп показників.

Таблиця 4.

Інтегральні показники для кожної групи та загальний показник

Коефіцієнти рентабельності	3.16
Показники ефективності	2.58
Коефіцієнти ліквідності	2.83
Коефіцієнти фінансової стійкості	2.31
Інтегральний показник інвестиційного потенціалу	2.72

Джерело: розраховано авторами.

4. Останнім етапом розрахунків є встановлення відхилення фактичного значення потенціалу від еталонного.

Оскільки багато показників отримали ранг 2, то розрахований інтегральний показник становить 2,72, що значно перевищує еталонний, який становить 2,06 (у випадку рангу 1 по усіх показниках груп). Причиною цього є значні ризики та проблеми, що перешкоджають нормальному функціонуванню компанії. Повномасштабна війна – це новий та визначальний чинник негативного впливу на рівень інвестиційної привабливості та потенціалу компанії у 2022 р.

Таким чином, результати проведеного дослідження свідчать про значне погіршення інвестиційного потенціалу компанії «Кернел» у 2022 р. Це підтверджують фінансово-економічний аналіз та аналіз інвестиційної діяльності підприємства, що включає оцінку обсягу, складу, структури, динаміки інвестицій та грошових коштів, отриманих від цієї діяльності. Тому доцільно детальніше розглянути ризики для компанії та запропонувати заходи, що допоможуть підвищити ефективність реалізації її інвестиційного потенціалу як в короткостроковій, так і в довгостроковій перспективі.

Несподівані виклики, які виникли разом з війною кардинально змінили склад та структуру топ-10 ризиків, над мінімізацією яких завжди працював менеджмент компанії. Ключовими змінами, які суттєво порушили її бізнес-середовище є наступні: порушення логістики; втрата критичної інфраструктури та запасів через погіршення їх якості, фізичні втрати через військові дії; ризики, пов'язані з ліквідністю; кредитні ризики; ризики контрагентів.

Чітка ідентифікація конкретних ризиків дає змогу визначити точки росту, тобто ті заходи, що допоможуть подолати ці проблеми.

Ризик 1. Логістичні проблеми. Основним проявом цього ризику є зменшення обсягів експорту, зерна, соняшникової олії та шроту; зростання витрат на логістику, викликане заміною дешевих морських перевезень більш дорожчою автомобільною, залізничною та річковою логістикою; збільшення часу відвантаження, що потребує більшого обсягу обігового капіталу. Напрямами розв'язання (*точками росту*) цієї проблеми може бути встановлення альтернативних експортних шляхів через кордон Україна-ЄС та баржами через порти Дунаю; придбання або розвиток нових логістичних потужностей, що забезпечить більш швидке перевантаження на європейські колії; використання мобільних систем перевалок; налагодження співпраці з міжнародними логістичними компаніями з метою отримання комплексних логістичних послуг.

Ризик 2. Втрата критичної інфраструктури. Такий ризик впливає на можливості генерації прибутку через потенційну втрату критичної інфраструктури (експортні термінали, олійноекстракційні заводи, ключові силоси). Розв'язати проблему можна завдяки диверсифікації бази активів шляхом придбання та інвестування у нові активи, що розташовані відносно далеко від районів активних військових дій та укладання договорів на перевалку зерна та олії зі сторонніми експортними терміналами.

Ризик 3. Втрати виробничих запасів. Наслідком таких втрат є погіршення якості товарно-матеріальних цінностей (зерна, олійних культур, соняшникової олії та шроту), що зберігаються протягом тривалого періоду без належного якісного обслуговування або транспортуються новими маршрутами з недостатнім контролем якості; фізична втрата товарно-матеріальних цінностей, що зберігаються на складах компанії та інших контрагентів, пошкоджених внаслідок війни; втрати врожаю на полях. Виходом із ситуації можуть бути розширення експортних можливостей компанії через інвестування у нову логістику; регулярна інвентаризація товарів, що зберігаються у силосах сторонньої власності; першочергове їх переміщення та експорт; інвестиції в додаткові складські потужності; укладання довгострокових договорів з постачальниками послуг зберігання.

Ризик 4. Кредитні ризики та ризики контрагентів. Пов'язані з дефолтами сторонніх фермерів за фінансуванням, отриманим від компанії (включаючи програму Open Agribusiness, за якою інвестує «Кернел») та збитками, що виникають через невиконання контрагентами компанії своїх торгових зобов'язань. Зменшити вплив ризику можна завдяки постійному моніторингу платоспроможності та результатів господарської діяльності фермерів, які отримали фінансування від компанії; веденням перемовин з фермерами щодо продовження терміну погашення зобов'язань або узгодження альтернативних способів їх погашення; активній реструктуризації та претензійно-позовній роботі проти контрагентів у стані дефолту.

Ризик 5. Управління інвестиційними проєктами. Такий ризик означає виникнення у компанії певних ускладнень у веденні господарської діяльності, а саме: появу непередбачуваних витрат, пов'язаних з консервацією декількох проєктів через війну в Україні та збільшення величини втрачених прибутків через затримки виконання, спричинені небезпечними умовами роботи на місці реалізації проєктів. Оптимізація

впливу таких ризиків передбачає посилення внутрішньої експертизи щодо реалізації нових проєктів, включаючи порівняльний аналіз витрат між різними проєктами, контроль бюджету перед підписанням контрактів і здійсненням платежів, залучення інвестиційного комітету та нагляд з боку стратегічного комітету; проведення відкритих тендерів для визначення кращих пропозицій; належне управління звітністю для взаємодії з державними регуляторними органами на ранніх стадіях проєкту з метою мінімізації затримок при оформленні дозвільної документації; страхування будівельно-монтажних робіт.

Висновки. Підсумовуючи вищезазначене, слід зазначити, що діяльність бізнесу в умовах повномасштабної війни повинна передбачати посилену увагу до питань формування та економічно обґрунтованого підходу до реалізації інвестиційного потенціалу, оскільки саме він визначає інвестиційну привабливість підприємства та формує надійні підвалини для забезпечення стійкості та зростання підприємства. Інвестиційний потенціал стає важливим фактором забезпечення фінансової стабільності підприємства та формує його здатність адаптуватись до змін у внутрішньому та зовнішньому конкурентному середовищі. Він дозволяє масштабувати бізнес, реалізовувати стратегічні проєкти, модернізувати виробництво, покращувати якість продукції, впроваджувати інновації, а в умовах російської агресії ще і виступати надійним джерелом мінімізації ризиків.

Література

1. Бережна І.Ю. Теоретико-економічні підходи до обґрунтування змісту інвестиційного потенціалу / І.Ю. Бережна // *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*, 2010. №6. С. 253 – 258.
2. Данилишин Б. Щодо стану інвестиційних процесів в економіці України та шляхів їх активізації. 19 січня 2022. URL: https://lb.ua/blog/bogdan_danylysyn/503439_shchodo_stanu_investitsiynih_protseviv.html
3. Державна служба статистики України: офіційний сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
4. Жулавський, А.Ю. Методичні підходи до економічної оцінки інвестиційного потенціалу підприємства [Текст] / А.Ю. Жулавський, О.А. Самофалова // *Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції імені проф. Балацького О.Ф., м. Суми, 27 травня 2015 р.* / За заг. ред.: О.В. Прокопенко, М.М. Петрушенка. Суми: СумДУ, 2015. С. 488-489. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/324236845.pdf>
5. Здреник В. С. Інвестиційний потенціал: сутність поняття та проблеми оцінки / В. С. Здреник // *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Економіка*. 2016. Вип. 1(1). С. 363-367. URL: http://www.visnyk-ekon-old.uzhnu.edu.ua/images/pubs/47/1/47_59.pdf
6. Ільчук В. Інноваційно-інвестиційна діяльність АПК: сучасний стан і проблеми розвитку / В. Ільчук, Т. Шмопер // *Agricultural and resource economics: international scientific e-journal*. 2017. Vol. 3, № 1. С. 108 - 118.
7. Індекс інвестиційної привабливості України відновився до «ковідного» значення. URL: <https://eba.com.ua/indeks-investytsiynoyi-pryvablyvosti-ukrayiny-vidnovyvsya-do-kovidnogo-znachennya/>
8. Інформаційно-аналітичні матеріали що інвестиційного клімату в Україні. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=93e0fdd8-41bc-4737-a700-75d32c29d885&title=InformatsiinoanalitichniMaterialiSchodoInvestitsiinogoKlimatuVUkraini>
9. Козяр Н. О. Сучасний стан та перспективи використання інвестиційного потенціалу аграрного сектору України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 16. С. 54–60.

10. Крамаренко І. С. Індикатори діагностики інвестиційного потенціалу сільськогосподарських підприємств / І. С. Крамаренко // *АгроСвіт*. 2019. № 24. С. 90–96.
11. Лупенко Ю. О., Захарчук О. В. Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку сільського господарства України. *Економіка АПК*. 2018. № 11. С. 9-18
12. Мацибора Т. В. Інвестиційний потенціал аграрного сектору України: формування та розвиток. *Економіка АПК*. 2020. № 6. С. 49 — 58
13. Назарова О.Г. Вартісний підхід до управління інвестиційним потенціалом підприємства дис. канд. екон. наук. / О.Г. Назарова; 08.00.04 — економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). Краматорськ, 2015. 235 с.
14. Нечитайло І.П. Аналіз сучасних підходів до визначення інвестиційного потенціалу регіону / І.П. Нечитайло // *Інвестиції: практика та досвід*. 2010. № 15. С. 25-29.
15. Офіційний сайт Kernel. URL: <https://www.kernel.ua/ua/>
16. Управління потенціалом підприємства: навчальний посібник для студ. вищих навчальних закладів / І.З. Должанський, Т.О. Загорна, О.О. Удалих. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 361 с.
17. Федорак В.І. Інноваційно-інвестиційна діяльність агропромислових підприємств / В.І. Федорак // *Вчені записки університету "КРОК"*. Серія: Економіка. 2015. Вип. 39. С. 47 - 53.
18. Через війну агросектор втратив мільярд доларів інвестицій. Земляк. URL: <https://zemliak.com/news/zemlya/2878-cherez-viynu-agrosector-vtrativ-milyard-dolariv-investitsiy>
19. Щербатюк О. М. Дефініція "інвестиційний потенціал підприємства": сутність та відмінності / О. М. Щербатюк. // *Ефективна економіка*. 2011. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=773>
20. Що заважає активному інвестуванню в український агросектор? 12 січня 2022. Економічна правда.
21. Kernel Holding S.A. ANNUAL REPORT. For the year ended 30 June 2020. URL: https://www.kernel.ua/wp-content/uploads/2020/11/Kernel_FY2020_Annual_Report.pdf
22. Kernel Holding S.A. ANNUAL REPORT. For the year ended 30 June 2021. URL: https://www.kernel.ua/wp-content/uploads/2021/10/FY2021_Kernel_Annual_Report.pdf
23. Kernel Holding S.A. ANNUAL REPORT. For the year ended 30 June 2022. URL: https://www.kernel.ua/wp-content/uploads/2022/12/FY2022_Kernel_Annual_Report.pdf
24. Kernel. Warsaw Stock Exchange. URL: <https://www.gpw.pl/company-factsheet?isin=LU0327357389>

References

1. Berezhna I.Iu. Teoretyko-ekonomichni pidkhody do obgruntuvannia zmistu investytsiinoho potentsialu / I.Iu. Berezhna // *Derzhava ta rehiony*. Seria: Ekonomika ta pidpriemnytstvo, 2010. №6. S. 253 – 258.
2. Danylyshyn B. Shchodo stanu investytsiinykh protsesiv v ekonomitsi Ukrainy ta shliakhiv yikh aktyvizatsii. 19 sichnia 2022. URL: https://lb.ua/blog/bogdan_danylysyn/503439_shchodo_stanu_investitsiynih_protseviv.html ainy ta shliakhiv yikh aktyvizatsii. 19 sichnia 2022.
3. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy: ofitsiyni sait. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
4. Zhulavskiy, A.Iu. Metodichni pidkhody do ekonomichnoi otsinky investytsiinoho potentsialu pidpriemstva [Tekst] / A.Iu. Zhulavskiy, O.A. Samofalova // *Ekonomichni problemy staloho rozvytku: materialy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii imeni prof. Balatskoho O.F., m. Sumy, 27 travnia 2015 r. /Za zah. red.: O.V. Prokopenko, M.M. Petrushenka*. Sumy: SumDU, 2015. S. 488-489. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/324236845.pdf>
5. Zdrenyk V. S. Investytsiyni potentsial: sutnist poniattia ta problemy otsinky / V. S. Zdrenyk // *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu*. Seria: Ekonomika. 2016. Vyp. 1(1). S. 363-367. URL: http://www.visnyk-ekon-old.uzhnu.edu.ua/images/pubs/47/1/47_59.pdf
6. Ilchuk V. Innovatsiino-investytsiina diialnist APK: suchasnyi stan i problemy rozvytku / V. Ilchuk, T. Shmoper // *Agricultural and resource economics: international scientific e-journal*. 2017. Vol. 3, № 1. S. 108 - 118.

7. Indeks investytsiinoi pryvablyvosti Ukrainy vidnovyvsia do «kovidnogo» znachennia. URL: <https://eba.com.ua/indeks-investytsijnoyi-pryvablyvosti-ukrayiny-vidnovyvsya-do-kovidnogo-znachennya/>
8. Informatsiino-analitychni materialy shcho investytsiinoho klimatu v Ukraini. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=93e0fdd8-41bc-4737-a700-75d32c29d885&title=InformatsiinoanalitichniMaterialiSchodoInvestitsiinogoKlimatuVUkraini>
9. Koziar N. O. Suchasnyi stan ta perspektyvy vykorystannia investytsiinoho potentsialu aharnoho sektoru Ukrainy. Investytsii: praktyka ta dosvid. 2019. № 16. S. 54–60.
10. Kramarenko I. S. Indykatory diahnostyky investytsiinoho potentsialu silskohospodarskykh pidpriemstv / I. S. Kramarenko // AhroSvit. 2019. № 24. S. 90–96.
11. Lupenko Yu. O., Zakharchuk O. V. Investytsiine zabezpechennia innovatsiinoho rozvytku silskoho hospodarstva Ukrainy. Ekonomika APK. 2018. № 11. S. 9-18
12. Matsybora T. V. Investytsiinyi potentsial aharnoho sektoru Ukrainy: formuvannia ta rozvytok. Ekonomika APK. 2020. № 6. S. 49 — 58
13. Nazarova O.H. Vartisnyi pidkhid do upravlinnia investytsiynym potentsialom pidpriemstva dys. kand. ekon. nauk. / O.H. Nazarova; 08.00.04 — ekonomika ta upravlinnia pidpriemstvamy (za vydamy ekonomichnoi diialnosti). Kramatorsk, 2015. 235 s.
14. Nechytailo I.P. Analiz suchasnykh pidkhodiv do vyznachennia investytsiinoho potentsialu rehionu / I.P. Nechytailo // Investytsii: praktyka ta dosvid. 2010. № 15. S. 25-29.
15. Ofitsiinyi sait Kernel. URL: <https://www.kernel.ua/ua/>
16. Upravlinnia potentsialom pidpriemstva: navchalnyi posibnyk dlia stud. vyshchyykh navchalnykh zakladiv / I.Z. Dolzhanskyi, T.O. Zahorna, O.O. Udalykh. K.: Tsentr navchalnoi literatury, 2006. 361 s.
17. Fedorak V.I. Innovatsiino-investytsiina diialnist ahropromyslovykh pidpriemstv / V.I. Fedorak // Vcheni zapysky universytetu "KROK". Serii: Ekonomika. 2015. Vyp. 39. S. 47 - 53.
18. Cherez viinu ahrosektor vtratyv miliard dolariv investytsii. Zemliak. URL: <https://zemliak.com/news/zemlya/2878-cherez-viynu-agrosektor-vtrativ-milyard-dolariv-investiciy>
19. Shcherbatiuk O. M. Definitsiia "investytsiinyi potentsial pidpriemstva": sutnist ta vidminnosti / O. M. Shcherbatiuk.// Efektyvna ekonomika. 2011. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=773>
20. Shcho zavazhaie aktyvnomu investuvanniu v ukrainskyi ahrosektor? 12 sichnia 2022. Ekonomichna pravda.
21. Kernel Holding S.A. ANNUAL REPORT. For the year ended 30 June 2020. URL: https://www.kernel.ua/wp-content/uploads/2020/11/Kernel_FY2020_Annual_Report.pdf
22. Kernel Holding S.A. ANNUAL REPORT. For the year ended 30 June 2021. URL: https://www.kernel.ua/wp-content/uploads/2021/10/FY2021_Kernel_Annual_Report.pdf
23. Kernel Holding S.A. ANNUAL REPORT. For the year ended 30 June 2022. URL: https://www.kernel.ua/wp-content/uploads/2022/12/FY2022_Kernel_Annual_Report.pdf
24. Kernel. Warsaw Stock Exchange. URL: <https://www.gpw.pl/company-factsheet?isin=LU0327357389>

Martyniuk Liudmila, PhD in economics,
Associate Professor
Taras Shevchenko National University of Kyiv
martynyuk_l@ukr.net
Anhelina Kinakh, economist
kinakh.anhelina@gmail.com

FORMATION OF THE INVESTMENT POTENTIAL OF UKRAINIAN AGRICULTURAL SECTOR ENTERPRISES UNDER THE CONDITIONS OF MARITAL STATE (EXAMPLE OF THE KERNEL COMPANY)

The essence of the concept of "investment potential", its role and significance in the process of mobilizing internal and external resources for the successful functioning and development of the enterprise is determined. The key factors influencing the formation of the investment potential of enterprises in the agricultural sector of Ukraine in the conditions of martial law are revealed.

Conducting activities in the conditions of war caused a decrease in capital investments by agricultural enterprises by 27% compared to 2021. Agricultural business suffered almost the largest losses among all sectors of the economy, which undoubtedly affected the ability to accumulate resources for investment activities.

The peculiarities of the formation of investment potential are analyzed using the example of the Kernel company, which is the leading producer and largest exporter of sunflower oil in Ukraine. Based on the analysis of financial statements, it was established that in the 2022 fiscal year, the company suffered significant losses due to the inability to export products via usual logistics routes. It is noted that when forming investment potential, the company uses both internal resources (retained earnings) and external resources (loans and resources of external investors).

In order to evaluate the investment potential of the company, the method of calculating the integral indicator was used and its comparison with the reference value was carried out. The calculation method is based on the application of various groups of financial condition assessment indicators. The obtained value of the calculated indicator for 2022 is significantly worse than the reference value (for 2021). The main reasons for this are significant risks and problems that prevent the normal functioning of the company, namely: logistical problems, loss of critical infrastructure, production stocks, deterioration of their quality parameters, credit risks and counterparty risks. Based on the application scoring analysis identified the main areas of risk minimization.

Keywords: investment potential, investment activity, capital investment, assessment of investment potential, integral indicator, groups of financial indicators, types of risks, directions of risk minimization.